

ज्योतिर्मय

Online Journal of Literature....

साहित्याचे विद्यापीठ

☐ पुणे ☐ वर्ष २ रे ☐ अंक १६६ वा ☐ भारतीय सौर दिनांक २३ श्रावण शके १९४८, शुक्रवार दि.१४ ऑगस्ट २०२६ ☐ पाने ४ ☐ मूल्य : निशुल्क (खासगी वितरणासाठी)

विशेष लेख...

नात्यांमधील जिह्वाळा आणि वाढती असंवेदनशीलता

— प्रा डॉ सुधीर अग्रवाल

ज्योतिर्मय ✍ साहित्य

आजच्या गतिमान युगात मानवी नात्यांमधील जिह्वाळा ओसरत चालला असून त्याऐवजी वाढती असंवेदनशीलता, स्वार्थीपणा आणि भावनिक दुरावा ठळकपणे जाणवत आहे. मोकळा संवाद कमी झाल्यामुळे आणि डिजिटल व सोशल मीडियाच्या अतिवापरामुळे माणसा-माणसांमधील ओलावा नाहीसा होत चालला आहे, ज्याचे गंभीर परिणाम वैयक्तिक आणि सामाजिक जीवनावर होत आहेत.

पुण्यातील लोहगाव परिसरात मानवतेला काळिमा फासणारी धक्कादायक घटना समोर आली आहे. कौटुंबिक वादातून अवघ्या ९ महिन्यांच्या बाळाच्या तोंडात फेविकिक ओतल्याचा आरोप करण्यात आला आहे.

नणंद-भावजयच्या वादातून ९ महिन्यांच्या बाळाच्या तोंडात फेविकिक ओतल्याचा धक्कादायक प्रकार उघडकीस आला.

या घटनेनंतर बाळाला तातडीने रुग्णालयात दाखल करण्यात आले असून त्याच्यावर उपचार सुरू आहेत. पोलिसांनी या प्रकरणी एका महिलेसह तिघांविरुद्ध गुन्हा दाखल करून पुढील तपास सुरू केला आहे.पोलिसांनी दिलेल्या माहितीनुसार, ही घटना ३१ जुलै रोजी लोहगाव परिसरातील कलवड वस्ती येथे घडली. फिर्यादी अल्लाफ नबी शेख यांनी दिलेल्या तक्रारीनुसार, त्यांची पत्नी जैनाब शेख आणि तिची भावजय सानिया शेख यांच्यात काही कौटुंबिक कारणावरून वाद सुरू होता. या वादाचा राग मनात धरून सानिया शेख हिने घरात झोपलेल्या ९ महिन्यांच्या बाळाच्या तोंडात फेविकिक ओतल्याचा आरोप करण्यात आला आहे.

नात्यांमधील जिह्वाळा आणि वाढती असंवेदन नशीलता हा आजच्या आधुनिक समाजासमोरील एक गंभीर आणि संवेदनशील विषय आहे. एका बाजूला माणसाला प्रेमाची, जिह्वाळ्याची गरज आहे, तर दुसऱ्या बाजूला बदलत्या जीवनशैलीमुळे एकमेकांबद्दलची सहनशीलता वेगाने कमी होत आहे.

माणूस हा समाजप्रिय प्राणी आहे असे आपण अभिमानाने सांगतो. कुटुंब, नातीगोती, प्रेम, आपुलकी आणि परस्पर विश्वास यांसारख्या मानवी मूल्यांच्या मजबूत पायावर आपला भारतीय समाज उभा राहिला आहे. परंपरेने चालत आलेल्या आपल्या संस्कृतीत सुख-दुःखात एकमेकांच्या पाठीशी खंबीरपणे उभे राहण्याची आणि नाती जपण्याची सुंदर पद्धत आहे. परंतु, अलिकडच्या काळात आपल्या सभोवतालच्या समाजात घडणाऱ्या काही अत्यंत हिंसक, क्रूर आणि अमानुष घटना पाहिल्या की, आपण खरोखर एका सुसंस्कृत आणि प्रगल्भ समाजात राहत आहोत का, असा अत्यंत गंभीर आणि अस्वस्थ करणारा प्रश्न निर्माण होतो. क्षुल्लक कौटुंबिक वाद, वैयक्तिक मत्सर, अहंकार किंवा रागाच्या भडक्यापोटी जेव्हा घरातल्या निष्पाप, अजाण बालकांना लक्ष्य केले जाते, तेव्हा केवळ एक कुटुंब उद्ध्वस्त होत नाही, तर संपूर्ण मानवी मूल्यांची आणि मानवतेची मान लाजेने खाली झुकते.

पुण्यातील लोहगाव परिसरातील कलवड वस्ती येथे घडलेली अमानुष घटना ही समाजात वेगाने पसरत चाललेल्या याच मानसिक विकृतीचे भीषण रूप उघडे पाडते. नणंद आणि भावजय यांच्यातील कौटुंबिक वादाचा आणि वैयक्तिक रागाचा बदला घेण्यासाठी एका ९ महिन्यांच्या निष्पाप बाळाच्या तोंडात फेविकिक ओतल्याचा धक्कादायक आणि सुन्न करणारा प्रकार समोर आला. कोणत्याही क्षमतेचा प्रतिकार करू न शकणाऱ्या अजाण बालकावर असा प्राणघातक आणि क्रूर हल्ला करणे ही विकाराची पराकोटी आहे. एवढ्यावरच हे कृत्य थांबले नाही, तर घटनेनंतर पोलीस तक्रार केल्यास जीवे मारण्याची आणि तक्रार मागे घेण्यासाठी धमकवल्याचा गंभीर आरोपही समोर आला आहे. सुदैवाने, आईच्या प्रसंगावधानामुळे बाळाला तातडीने रुग्णालयात दाखल करण्यात आले आणि डॉक्टरांच्या प्रयत्नांमुळे त्याची प्रकृती सध्या स्थिर आहे; परंतु या घटनेने संपूर्ण समाजात तीव्र संतापाची लाट उसळली असून अशा अमानुष कृत्यांविरोधात कठोरात कठोर कारवाई करण्याची मागणी केली जात आहे.

आज जेव्हा आपण अशा बातम्या वाचतो किंवा ऐकतो, तेव्हा स्वाभाविकपणे आपल्या जुन्या समाजव्यवस्थेची आठवण होते. पूर्वीच्या काळात आपल्या संस्कृतीत “पडो झडो, मूल वाडो” अशी एक अत्यंत सुंदर आणि अर्थपूर्ण म्हण प्रचलित होती. ही केवळ एक म्हण नव्हती, तर ती आपल्या एकत्र कुटुंबपद्धतीची आणि शेजारधर्मावर असलेल्या दृढ विश्वासाची जिवंत पावती होती. पूर्वी मूल हे फक्त त्याच्या आई-वडिलांचे नसायचे, तर ते संपूर्ण कुटुंबाचे आणि गल्लीचे असायचे. आई-वडील कामावर गेले तरी मूल कोणाच्याही घरी निसंकोचपणे खेळायचे, जेवायचे आणि तिथेच सुरक्षित राहायचे. “आपल्या बाळाकडे लक्ष द्यायला घरातील मोठी माणसे आणि आपुलकीचे शेजारी आहेत” हा नितांत विश्वास पालकांच्या मनात असायचा. आजी-आजोबांच्या गोष्टी, काका-काकूंचे प्रेम, भावंडांसोबतची देवाणघेवाण आणि शेजाऱ्यांचा हक्क यातून मुलांवर वेगळे संस्कार करावे लागत नसत; ते संस्कार मुलांच्या अंगी आपोआप भिनत असत. त्या सहवासातूनच मुलांमध्ये सहनशीलता, इतरांचा आदर करणे आणि जुळवून घेण्याची वृत्ती सहज विकसित व्हायची.

ज्योतिर्मय ✍ साहित्य

छत्रपती संभाजीनगर - १५

ऑगस्ट २०२६ भारताच्या स्वातंत्र्याला ७९ वर्षे पूर्ण होत असून, देश ८० व्या स्वातंत्र्यदिनाच्या निमित्ताने ८० व्या वर्षात प्रवेश करीत आहे. या ऐतिहासिक दिवसाचे औचित्य साधून ७९ मिनिटे नॉन-स्टॉप स्केटिंग या अनोख्या उपक्रमाद्वारे स्वातंत्र्यसैनिकांना मानवंदना देत इंटरनॅशनल बुक रेकॉर्ड्स मध्ये विक्रम नोंदविण्याचा प्रयत्न करण्यात येणार आहे.

हा उपक्रम इंटरनॅशनल बुक ऑफ रेकॉर्ड्स व रोलर रिले स्केटिंग फेडरेशन ऑफ इंडिया यांच्या मान्यतेने रोलर रिले स्केटिंग असोसिएशन ऑफ छत्रपती संभाजी नगर व अंबे स्केटिंग अकॅडमी यांच्या मार्गदर्शनाखाली आयोजित करण्यात येत आहे.

छत्रपती संभाजीनगर येथील विभागीय क्रीडा संकुल येथे शहरातील सुमारे १०० स्केटर्स या विक्रमाच्या प्रयत्नात सहभागी होणार आहेत. या उपक्रमाचे वैशिष्ट्य म्हणजे सहभागी स्केटर्स भारतीय स्वातंत्र्यसैनिकांच्या वेशभूषेत स्केटिंग करणार असून,

हातात तिरंगा घेऊन ७९ मिनिटे न थांबता स्केटिंग करून स्वातंत्र्यसैनिकांना अनोखी मानवंदना देण्यात येणार आहे.

विशेष म्हणजे, या विक्रमात अवघ्या ३ ते ४ वर्षांच्या चिमुकल्या स्केटर्सचाही सहभाग असणार आहे.

अंबे स्केटिंग अकॅडमी चे हे चिमुकले स्केटर्स तब्बल ७९ मिनिटे नॉन-स्टॉप स्केटिंग करून संपूर्ण विक्रम यशस्वीपणे पूर्ण करणार आहेत. एवढ्या लहान वयात सातत्य, जिद्द आणि देशभक्तीचा अनोखा संगम या माध्यमातून पाहायला मिळणार आहे.

या उपक्रमात केवळ छत्रपती संभाजीनगरच नव्हे, तर संपूर्ण भारतातील विविध राज्यांमधील स्केटिंग अकॅडमी चे स्केटर्स सहभागी होत आहेत. महाराष्ट्रासह तामिळनाडू, कोयंबतूर, चेन्नई, आंध्र प्रदेश, गोवा, मध्य प्रदेश, राजस्थान, दिल्ली,

उत्तराखंड, उत्तर प्रदेश आदी विविध भागांमध्ये स्केटर्स आपापल्या ठिकाणी हा ७९ मिनिटांचा नॉन-स्टॉप स्केटिंग उपक्रम राबविणार आहेत. देशभरातून ५०,००० हून अधिक स्केटर्स या विक्रमाच्या प्रयत्नात सहभागी होणार आहे. “७९ मिनिटे” ही संकल्पना भारताच्या स्वातंत्र्याच्या ७९ पूर्ण झालेल्या वर्षांना समर्पित आहे. स्वातंत्र्यसैनिकांचे बलिदान, देशभक्ती आणि राष्ट्रप्रेमाची भावना आजच्या युवा पिढीपर्यंत पोहोचविण्याचा हा एक आगळावेगळा प्रयत्न आहे.

या ऐतिहासिक उपक्रमात शहरातील सर्व क्रीडाप्रेमी, नागरिक, देशभक्त, स्वातंत्र्यसैनिकांचे कुटुंबीय, पालक आणि स्केटिंगप्रेमींनी उपस्थित राहून सहभागी स्केटर्सचा उत्साह वाढवावा, तसेच या विक्रमाच्या ऐतिहासिक क्षणाचे साक्षीदार व्हावे, असे आवाहन रोलर रिले स्केटिंग फेडरेशन ऑफ इंडिया चे सचिव भिकन अंबे यांच्याकडून करण्यात आले आहे. सहभागी स्केटर्ससाठी आयोजकांकडून अल्पोपहाराची व्यवस्था करण्यात आली आहे.

मायलेकीचं अधुरं पंढरपूर

ज्योतिर्मय ✍ साहित्य

माहेर आणि लेकीचं नातं

हे जगातल्या कुठल्याही नात्याच्या चौकटीत मावणारं नसतं. लग्नानंतर लेकीचं घर, नाव, संसार सगळं बदलतं; पण तिच्या मनाच्या एका कोपऱ्यात माहेर तसंच जपलेलं असतं आईच्या पदराच्या उबेसारखं, बालपणीच्या अंगणासारखं!

माझ्या आत्याचं आणि आजीचं नातं आठवलं की आजही काळजात हळवी कळ उठते. आत्या प्राथमिक शिक्षिका होती. पूर्वी तिची नोकरी आमच्याच गावात असल्याने लग्नानंतरही तिला माहेरचा गोडवा दीर्घकाळ अनुभवता आला. शाळा सुटली की तिची पावलं आपसूक आईच्या उंबरठ्याकडे वळायची. आईला पाहिलं की दिवसभराचा थकवा कुठल्या कुठे पळून जायचा.

पुढे मुलांच्या शिक्षणासाठी आत्या तालुक्याच्या ठिकाणी राहायला गेली आणि माहेर सुटलं; पण मायलेकीच्या मनातलं अंतर कधीच वाढलं नाही. रोज फोन व्हायचा. “जेवलीस का गं?“, “औषधं घेतलीस का?“ या चार शब्दांत त्यांचं अखंड जग सामावलं होतं. अलीकडेच एका दुर्दैवी अपघातात

आत्याच्या पायाला मोठी दुखापत झाली. डॉक्टरांनी विश्रांती सांगितली. आणि नेमकं याच काळात आजी आजाराने अंथरुणाला खिळली. एका बाजूला स्वतःच्या जखमेची असह्य वेदना होती, तर दुसऱ्या बाजूला आईच्या वेदनेची तडफड. लेकीला स्वतःच्या जखमेपेक्षा आईची जखम मोठी वाटली. डॉक्टरांचा सल्ला बाजूला ठेवून ती आईच्या सेवेसाठी तिच्या उशाशी येऊन बसली.

पण नियतीच्या मनात काही वेगळंच होतं. आजीचे शेवटचे दिवस जवळ येत होते. आत्या मात्र तिची सावली बनून उभी होती. आई झोपली की तिच्या चेहऱ्याकडे पाहत बसायची. आईला त्रास झाला की अस्वस्थ व्हायची. तिच्या औषधापासून खाण्यापिण्यापर्यंत सगळं काही ती स्वतः पाहू लागली. या सगळ्यात स्वतःचं दुखणं जणू ती विसरूनच गेली होती. त्याच काळात माऊलींची पालखी पंढरीच्या दिशेने निघाली होती. आईचा हात हातात घेत आत्या म्हणाली, “आई, तू बरी झालीस ना, की तुला पंढरपूला

विठ्ठलाच्या दर्शनाला घेऊन जाईन.‘‘ तो एक शब्द नव्हता; तो आईला लेकीने दिलेला जगण्याचा धीर होता. शेवटी, काळजाचा तुकडा फाडून टाकणारा तो दिवस अखेर उजाडलाच. रोजच्याप्रमाणे आईची सेवा करून संध्याकाळी निघताना आत्या म्हणाली, “आई, उद्या सकाळी लवकर येते गं!“ आईच्या चेहऱ्याकडे शेवटचं पाहून ती निघून गेली. पण तो उद्या कधी आलाच नाही! त्या रात्रीच आजीने या जगाचा निरोप घेतला. लेक आईला भेटायला येणार होती; पण

आईने तिची वाट पाहण थांबवलं होतं. जिव्यासाठी पंढरपूरच्या विठ्ठलाचं दर्शन घडवण्याचं स्वप्न पाहिलं होतं, तीच आई लेकरांना सोडून स्वतःच विठ्ठलाच्या

चरणी निघून गेली होती. “आईला शेवटच्या क्षणी पाहताही आलं नाही, आईला दिलेला शब्द पूर्ण करता आला नाही“ या वेदनेनं आत्याच्या काळजात आयुष्यभराची जखम करून ठेवली. कधी कधी आयुष्य आपल्याला निरोप घेण्याचीही संधी देत नाही. शेवटचा स्पर्श शेवटचं बोलणं सगळंच अधुरं ठेवून जातं. म्हणूनच, आई-वडील सोबत असताना त्यांच्यासाठी वेळ काढा. “उद्या भेटू“ म्हणताना एकदा थांबा कारण कधी कधी तो उद्या येतच नाही.

आई गेली, पण आईची माया कुठे जाते? ती लेकीच्या डोळ्यांत, तिच्या आठवणीत आणि तिच्या प्रत्येक काळजीत तशीच जिवंत राहते. म्हणूनच आजही आत्याला पाहिलं की वाटतं, माझी आजी गेली नाही; ती आपल्या लेकीच्या रूपाने अजूनही माहेराच्या प्रत्येक कणाकणात जिवंत आहे. खरंच, काही सोनं तिजोरीत जपावं लागतं; पण लेक नावाचं सोनं मात्र काळजातच जपावं लागतं.

सुंदर साजिरा श्रावण आला

ज्योतिर्मय ✍ साहित्य

“श्रावण महिना हा मराठी मनाला आणि निसर्गाला सुखावणारा एक अत्यंत देखाणा आणि पवित्र उत्सव आहे. आषाढ महिन्यातील धुवांधार पावसांनंतर जेव्हा निसर्ग संथ होतो, तेव्हा निसर्गाच्या आणि मानवाच्या मनाला भुरळ घालत श्रावण महिन्याचे आगमन होते. मराठी संस्कृतीत आणि निसर्गात श्रावणाला एका राजाचे स्थान दिले गेले आहे. बालकवींनी म्हटल्याप्रमाणे, “श्रावणमासी हर्ष मानसी, हिरवळ दाटे चोहीकडे, क्षणात येते सरसर शिरवे, क्षणात फिरुनी ऊन पडे !” या ओळी श्रावणाचे खरेखुरे रूप डोळ्यांसमोर उभे करतात. हा महिना म्हणजे निव्वळ पावसाचा काळ नसून तो ऊन-पावसाचा लपंडाव, सणांची रेलचेल, व्रतांची पवित्रता आणि निसर्गाचे अलौकिक सौंदर्य यांचा एक अप्रतिम संगम आहे.

श्रावण महिन्यातील निसर्गाचे रूप केवळ

विलोभनीय असते. आषाढातील संततधारेने सुखावलेली धरणी आता हिरवागार शालू नेसून नटलेली असते. डोंगर, दऱ्या, मैदाने सर्व काही हिरवेगार होते.

झाडांना नवी पालवी फुटते, आणि त्यावर पडणारे कोवळे ऊन निसर्गाचे सौंदर्य अधिकच खुलवते. श्रावणातल्या पावसाचे एक वेगळेच

वैशिष्ट्य असते; तो मुसळधार नसून हलक्या सरींच्या स्वरूपात येतो. कधी अचानक काळे ढग जमा होतात आणि रिमझिम पाऊस सुरू होतो, तर कधी पुढच्याच क्षणी ढगाआडून सूर्य बाहेर पडतो आणि सोनेरी ऊन पडते.

या ऊन-पावसाच्या खेळात आकाशात उमळणारे ससंरंगी इंद्रधनुष्य मनाला सुखावून जाते. नद्या, नाले आणि धबधबे पूर्ण वेगाने वाहू लागतात, ज्यामुळे डोंगरांगामधून पांडारे शुभ्र पाण्याचे प्रवाह खाली कोसळताना दिसतात. हे दृश्य पाहून मानवी मन प्रसन्नतेने भरून जाते. (क्रमशः)

शिक्षण प्रसारक मंडळी

पवित्रम् फाउंडेशन आणि संस्कार भारती पुणे महानगर

पवित्रम्
संस्कार भारती
पुणे महानगर

भारताच्या राष्ट्रीय गीताच्या शतकोत्तर सुवर्णमहोत्सवी वर्षानिमित्त

॥ वन्द्य वन्दे मातरम् ॥

—मेळा देशभक्तीचा—

आदरणीय मान्यवर,

भारताच्या ८० व्या स्वातंत्र्य दिनाच्या व “वन्दे मातरम्” या राष्ट्रीय गीताला ११० वर्षे पूर्ण झाल्याच्या निमित्ताने वन्द्य वन्दे मातरम् या देशभक्तीच्या मेळाचे आयोजन करण्यात आले आहे.

राष्ट्रभक्तीचा ओजस्वी आविष्कार, भारतीय संस्कृतीचे तेजस्वी दर्शन, राष्ट्रीय एकामतेची अखंड भावना, सेवाभावाची प्रेरणा आणि सामाजिक बांधिलकीची जाणीव यांचा अविस्मरणीय संगम अनुभवण्याची ही सुवर्णसंधी!

आपल्या सन्माननीय उपस्थितीमुळे या सोहळ्यात सहभागी होणाऱ्या कलाकारांना, विद्यार्थ्यांना व सादरकर्त्यांना नवी ऊर्जा, प्रेरणा आणि प्रोत्साहन नक्कीच लाभेल.

चला !
मातृभूमीच्या चरणी कृतज्ञतेची पुष्पांजली अर्पून राष्ट्रभक्तीच्या स्वरात एकरूप होण्यासाठी वन्द्य वन्दे मातरम् या ऐतिहासिक सोहळ्याचे साक्षीदार होऊया.

कार्यक्रमाचा तपशील

 शनिवार, १५ ऑगस्ट २०२६

 स. ९.०० ते दु. ३.०० वा.

विस्तृत तपशील मागील पानावर

सर परशुरामभाऊ महाविद्यालय आवार, टिळक रोड, पुणे - ३०

आपण सहकुटुंब, सहपरिवार उपस्थित राहून या राष्ट्रभक्तिपर सोहळ्याची शोभा वाढवावी, ही सविनय विनंती.

विनीत
शिक्षण प्रसारक मंडळी, पुणे

जात्यावरच्या ओव्या.....

**भरला बाजार
चालला नफा तोटा
बाजार म्हणतो
नही नोटा मग फुटा ||७९५||**

**भरला बाजार
माय मोडती मन
खण घेती उचलून
पुन्हा टाकती पाहून ||७९६||**

©® **सौ. मनोरमा बोराडे**
छत्रपती संभाजी नगर
मो. 70207 33758

मनोपनिषद अर्थात मनाचे श्लोक-भाग ६१

ज्योतिर्मय सहित्य

श्रद्धावान लभते ज्ञानम्! श्रद्धावंतालाच ज्ञान प्राप्त होते. अर्थात हे ज्ञान म्हणजे परमेश्वर प्राप्तीचे ज्ञान किंवा स्व स्वरूपाचे ज्ञान. परंतु त्यासाठी संयम, विवेक आणि वैराग्य या गुणांची आवश्यकता असते. सामान्य माणसाजवळ एवढा धीर नसतो. म्हणून त्याने जी काही दोन चार पावले परमेश्वर प्राप्तीच्या मार्गावर टाकलेली असतात, तिथून तो मागे येतो. सद्गुरूंनी मला अमुक इतका जप करायला सांगितला होता. तेवढ्या संख्येमध्ये मी तो केला परंतु मला कोणताही अनुभव आला नाही किंवा परमेश्वराची प्राप्ती झाली नाही. असा विचार करून सामान्य माणूस अध्यात्ममार्गापासून ढळतो. पण ज्याची श्रद्धा अविचल असते, तो कितीही संकटे आली किंवा कितीही तपश्चर्या करावी लागली तरी त्यापासून ढळत नाही. जर त्याला कोणी सांगितले की तू एवढा जप केलास परंतु तेवढा पुरेसा नाही. तुला आणखी इतकाच जप करावा लागेल किंवा आणखी अमुक इतकी वर्षे तपश्चर्या करावी लागेल तर तो त्यासाठी आनंदाने तयार होतो. कारण त्याला माहिती असते की त्यानंतर परमेश्वर आपल्याला निश्चितपणे भेटेल. आणि अशा रीतीने ज्यांची श्रद्धा अविचल असते अशा लोकांना परमेश्वराची प्राप्ती झाल्याशिवाय राहत नाही. म्हणून आपण संतसंगतीचा लाभ घ्यावा. त्यांच्याकडून परमेश्वर प्राप्तीचे रहस्य जाणून घेण्याचा प्रयत्न करावा. आणि

उगवतीचे रंग

विश्वास देशपांडे
चाळीसगाव
मो.९४०३७४९३९२

त्यांच्याशी निरर्थक वाद न घालता त्यांच्या सांगण्याप्रमाणे वाटचाल करावी. वेळीच सावध होणे गरजेचे आहे हेच समर्थ या ठिकाणी आपल्याला सांगू इच्छितात. तेव्हा निजध्यास सोडू नका. संत सोहिरोबा म्हणतात, “ हरी भजनावीण काळ घालवू नको रे. “
स्वसंवाद : १. निजध्यास केव्हा आणि का तुटतो ?
२. कीर्तन-प्रवचनानंतर वाटणारी तीव्र भक्तिभावना काही दिवसांत का ओसरते? यावर उपाय काय ?
३. “श्रद्धावान लभते ज्ञानम्” या वचनावर तुमचा दृढ विश्वास आहे का ?
४. सद्गुरूंनी सांगितलेला जप केला पण अनुभव आला नाही. अशा वेळी मनात कोणते विचार येतात? तुम्ही त्याला कसे सामोरे जाता ?
५. संत सोहिरोबांची ओळ “हरी भजनावीण काळ घालवू नको रे” हे मला माझ्या व्यस्त आयुष्यात कसे साधता येईल ?
(क्रमशः)

ॐ नमो भद्रा हनुमते नमः
ॐ नमो भद्रा हनुमते नमः
ॐ नमो भद्रा हनुमते नमः

॥ संजय उवाच... ॥

@संजय काव्या पुणे 7743918559

श्रावण मासि हर्ष मानसी.....

श्रावण आला की निसर्गही भिजतो आणि मनही... पावसाच्या सरीसोबत श्रद्धा वाढते, आणि शिवाच्या नावाने घेतलेल्या प्रत्येक श्वासाने आयुष्य शांत होतं. हा महिना म्हणजे फक्त उपवासाचा नाही, तर संयम, प्रेम आणि कृतज्ञतेचा सण आहे." तुम्हाला भोलेनाथांची कृपा आणि घरात सुख-शांती लाभो ✨

(हे माझे मत आहे पटले तर घ्यावे)

श्री ब्रह्मचैतन्य गोंदवलेकर महाराज

ज्योतिर्मय सहित्य

‘मी नाही, तू आहेस ’ हे जाणणे हीच खरी भक्ती होय. भक्तीचा विषय एक भगवंत ठेवला, की बाकी सर्वांचा विसर पडतो. भक्ती केली की चित्त निर्विषय होते, हे सांगावेच लागत नाही. स्वतःचे विस्मरण आणि भगवंताचे स्मरण हेच भक्तीचे रहस्य. भगवंताची प्राप्ती पाहिजे असेल तर भक्ती करावी. भगवंताच्या चरित्रात भक्तांच्या सर्व तन्हा आहेत. त्यामध्ये आपण कुठे तरी

भगवंताचे स्मरण हेच भक्तीचे रहस्य !

खासच बसू ! भगवंताने त्या सर्वांना समाधान दिले, मग ते आपल्याला का मिळणार नाही ? जग प्रगतिपर आहे हे खरे; पण पैसा, मुले, मान्यता वगैरे ऐहिक सुखांची वाढ होणे यालाच आपण प्रगती समजतो. भगवंताची भक्ती ही खरी प्रगती होय. ही प्रगती बाहेर दिसण्यासारखी नाही. भगवंतावाचून यश हे अपयशच समजावे. कित्येक वेळा अपयश हेच यश बनते; म्हणून अपयश आले तरी, ते भगवंताच्या इच्छेने आले असे समजून शांत राहावे. ‘भगवंत आहे ’ असे म्हणणे किंवा मानणे याचा अर्थ असा की, ही सर्व सृष्टी भगवंताने उत्पन्न केली आहे. त्या सृष्टीचे तो रक्षण आणि पालन करतो. सृष्टीमध्ये अनेक समूह आहेत, त्यांचेसुद्धा रक्षण आणि पालन तोच करतो. त्या समूहांपैकी आपण एक जीव आहोत, आणि आपलेही रक्षण आणि पालन तो सदा करीत आहे.

खरे पाहिले असता प्रत्येक मनुष्य अद्वैताचाच अभ्यास करीत असतो. अद्वैतामध्ये नेणारे द्वैत आपल्याला पाहिजे आहे. भगवंत, म्हणजे सगुण परमात्मा, असा आहे की तो वेगळा दिसतो खरा, परंतु भक्ताला तो आपल्यासारखा करून घेतो. आई आणि मुलगा यांच्यामध्ये साम्य असते. मुलाचा आवाज आईला नेहमी गोडच लागतो, त्याप्रमाणे भक्ताचा आवाज

भगवंताला गोड लागतो. शेताची राखण कण्याकरिता जसे काठीवर कांबळे घालून त्याचे सोंग करतात, तसेच सगुण उपासनेचे आहे. राखणदार हजर नसताना ते सोंग ज्याप्रमाणे शेताचे रक्षण करायला उपयोगी पडते, त्याचप्रमाणे निर्गुणाच्या अभावी परमात्म्याची आठवण करून देण्यासाठी सगुण हे उपयोगी पडते. डोंगराच्या माथ्यावर चढल्याशिवाय आपले पलीकडे असलेले गाव जसे आपल्याला दिसत नाही, तसे सगुणरूपमय झाल्याशिवाय निर्गुण होता येत नाही.

जो भगवंतावर अवलंबून आहे तोच खरा स्वतंत्र होय. भगवंताचा व्यास लागणे म्हणजे तद्रूपच होणे होय. भगवंताची प्रीती याचेच नाव भक्ती. ‘ माझा त्राता, माझी काळजी घेणारा, माझे रक्षण करणारा आणि पालन करणारा तो भगवंत आहे ’ असे मानणे आणि तसे वागणे हीच भगवंताबद्दलची खरी अस्तित्वबुद्धी होय. आपले स्वतःवर जितके प्रेम आहे, त्याच्यापेक्षा जास्त प्रेम भगवंतावर करणे हीच खरी उपासना, आणि हेच जीवनाचे सर्वस्व होय. संकटांचे डोंगर अंगावर पडले तरी ज्याची वृत्ती भगवंतापासून वळत नाही, तोच खरा भगवंताचा झाला.

॥ अध्यात्म ॥

मधुकर बोरीकर,
पुणे

दीप अमावस्या

यातून राजा रागावला व त्याने त्या सुनेला घराच्या बाहेर हाकलून दिले. असे बरेच दिवस गेले. एके दिवशी राजा शिकारी साठी वनात गेला होता. परतताना उशीर झाला. अंधार पडला. परत जाणे शक्य नाही म्हणून राजा जंगलातच एका झाडाखाली विसाव्यासाठी थांबला. इतक्यात तिथे आश्चर्य झाले. गावातील सर्व दिवे अदृश्य रुपाने तिथे प्रगटले व ते झाडावर थांबले. हे दिवे आपसात बोलू लागले. सर्व दिवे सांगू लागले की, आमचा आज खूप बहुमान झाला. आम्हाला घासून पुसून स्वच्छ केल्या गेले. आमची पूजा करून गोड नैवेद्य ही दाखविल्या गेला. आम्ही खूप आनंदीत आहोत, पण राजाच्या घरातील दिवा म्हणाला, मी आजवर नेहमी राजाच्या घरात आनंदात राहत होतो. कारण राजाची सून आम्हाला रोज घासून पुसून स्वच्छ ठेवीत असे. दीप अमावस्येला तर ती विशेष काळजी घेई व आम्हाला पूजा करून नैवेद्य अर्पण करीत असे .पण राजाने गैर समजाने तिला घरातून बाहेर काढले. खरा दोष उंदरांचा होता. त्यांनी सुनेची चोळी पाहुण्याच्या अंथरुणात सोडली, पण राजाने चिडून अप समजाने सुनेला घराबाहेर काढले. त्यामुळे यावर्षी आमची कोणी पूजा केली नाही व घरात अमंगल स्थिती कायम राहिली.हे ऐकून राजाने सुनेला बोलावून घेतले. तिचा सन्मान केला आणि पुन्हा एकदा घरात आनंद नांदू लागला.

अतित कोण?

महाराष्ट्रात अमावस्येला एक विशेष प्रथा आहे. या दिवशी दिव्यांची पूजा झाल्यानंतर घरातील जेष्ठ मुलास माते कडून ओवाळल्या जाते व त्याला आशीर्वाद दिला जातो. त्यावेळेस ती त्यास प्रश्न विचारते की अतित कोण? आणि त्यावेळी तो सहर्ष उत्तर देतो की -- आई, मी ! (क्रमशः)

लाकडी घाणा तेल खाऊन्यात निरोगी राहण्यात

ज्योतिर्मय सहित्य

जागतिक स्तरावरील एका सर्वेनुसार भारतामध्ये आजच्या काळात हृदयविकाराची समस्या मोठ्या प्रमाणावर निर्माण झाली आहे. यामध्ये प्रामुख्याने तरुण वयातील मुलामुलींना सुद्धा आजकाल हार्ट अटॅकचे प्रमाण जास्त प्रमाणात दिसून येते. यामध्ये हृदयविकारची अनेक कारणे असले तरी, मात्र जे मुख्य आणि प्रबळ असं कारण पुढे येते ते म्हणजे, आपण रोज वापरत असलेले पॅकबंद किंवा डबाबंद खाद्यतेल होय.

असे सांगितले जाते की, हे अगदी नामांकित कंपन्यांचा खाद्यतेलाचा वापर आपल्या आहारामध्ये असल्यास, तरीसुद्धा आपल्याला हृदयविकार या गंभीर आजाराचा धोका निर्माण झाल्याचे दिसून आले. आजच्या काळात, भारतामध्ये सर्वात जास्त विदेशी तेलाची आयात केली जाते. याशिवाय यामध्ये प्रामुख्याने मलेशिया या देशातील पामोलीन या खाद्यतेलाची सर्वात जास्त प्रमाणात आयात केली

हे भारतात पामतेल नावाने ओळखले जाणारे या खाद्यतेलाची किंमत भारतामध्ये फक्त २० ते २२ रुपये प्रति लिटर असल्याचे सांगितले जाते. इतकेच नव्हे तर, या पामतेलाचा उपयोग करण्यासाठी भारतामध्ये काही तेल कंपन्या हे पाम तेल लाखो-करोडो लिटर, दर महिन्याला आयात करत असतात आणि आपल्या कंपनीच्या खाद्यतेलात हे पामतेल मोठ्या प्रमाणात मिस्र करतात.

यामध्ये सूर्यफुलाच्या, कोकोनट ऑइल मध्ये अगदी मोहरीच्या आणि तिळाच्या खाद्यतेलाचे उत्पादन करण्यास

संकलन -

डॉ. प्रमोद ढेरे (निसर्ग उपचार तज्ञ)
पिंपरी-चिंचवड, पुणे.
आरोग्यविषयक व्याख्याते व लेखक
संपर्क - ९२ ७९ ६६९ ६६९

मोठ्या कंपन्या याचा वापर करत आहेत. तसेच हे पामतेल इतर तेलांमध्ये न समजण्यासारखे मिसळून, डबल रिफाइन करून हे विकलं जात आहे. या पेक्षा

भयंकर गोष्ट म्हणजे, या जगातील कोणताही देश या पामतेलाचा खाण्यासाठी उपयोग करत नाही.

कारण पामतेलाचे उपयोग प्रामुख्याने हा वेगवेगळ्या उद्योगधंद्यांमध्ये केला जातो. असे सांगितले जाते की, हे तेल मलेशिया मध्येही खाण्यास बंदी आहे किंवा वापरले जात नाही. या तेलाच्या पूर्वी भारतामध्ये मोहरीचे किंवा तिळाच्या तेलाचे किंवा खोबरेल तेलाचे उत्पादन चांगलं होत असल्याने याचा वापर आपल्या खाद्य पदार्थांमध्ये होत असतो, तसेच हे तेल १००% नैसर्गिक असल्याने लोकांमध्ये आजारी पडण्याचे प्रमाण कमी होते.

पण सध्या पामतेल स्वस्त असल्याने भारतीय कंपन्यांना आकर्षित करते आणि म्हणून हे स्वस्तातलं पाम तेलाची मोठ्या प्रमाणावर आयात केली जाते. परिणामी मोहरी आणि तीळ उत्पादन करणाऱ्या शेतकरी वर्गाला याचा मोठा फटका बसला आहे. याशिवाय सर्वात जास्त तोटा हा हे पामतेल खाणाऱ्यांना होत आहे. (क्रमशः)

सुख दुःखाचे तरंग माणसा-माणसाचे

वसंत कुलकर्णी,
छ.संभाजीनगर,
मो. 96730 67194

स्मरण स्वातंत्र्य दिनाचे : भारताच्या प्रगतीचे

80 वर्षांपूर्वी इंग्रजांच्या गुलामगिरीतून आपण मुक्त होऊन स्वतंत्र झालो.15 ऑगस्ट 1947 ला पंतप्रधान पंडित जवाहरलाल नेहरू नी लाल किल्यावरून भाषण करून भारताच्या स्वतंत्रतेचा तिरंगा फडकवला! म.गांधींच्या लढ्यापासून अनेकानी लढे बलिदान, संघर्ष केले. अनेकांच्या प्राण्याच्या आहुत्या पडल्या. त्या शूर विर देशभक्त क्रांतीकारी देशभक्त व लोकांचे यात योगदान होते! "स्वतंत्रते भगवते त्वमहं यशोविदा वंदे" म्हणणारे सावरकर होते. "तुतारी" फुकणारे केशवसुत होते. क्रांतीचा जयजयकार करणारे कुसुमाग्रज होते!! आणि इंग्रजांना चले जाव म्हणणारे थोर समाजसेवक सैनिक, जनता यांच्या योगदान व बलीदानाचे हे फल होते! नंतर पुढे फुले शाहू आंबेडकर यांनी भारताला खरे राष्ट्र बनविले पुढील पाच सहा दशकात विद्या तंत्रज्ञान, कृषी व्यापार व उद्योगधंद्यात प्रगती करत आज भारत चौथी महासत्ता बनला आहे! "सबका साथ सबका विकास" आणि गरिबीकी जय हो हा नारा देत 2014 पासून पंतप्रधान मा.मोदीजींच्या कर्तृत्वाने भरभरून विकास करत आहे. पुरंषाबरोबर महिला वर्गही आघाडीवर आहेत. असाच डिजिटल भारत ऊत्तरोत्तर प्रगतीची नवनवीन शिखरे सर करेल. स्वातंत्र्य दिनाच्या सर्व बंधुभगिनींना शुभेच्छा. जय हिंद. जय जवान जय किसान. वंदे मातरम्. भारत माता की जय.

प्रभातपुष्प

षटकोळी माझी
संध्याराणी जयहिंद कोल्हे (काव्यसंध्या)
कळंब जि.धाराशिव मो. 87885 91371

भक्तीभाव

श्रावण महिना येता
मन होते आनंदी
भक्तीभाव वसे अंतरी
जलधारा बरसती सर्वत्र
निसर्ग सौंदर्याने पहा
हिरवळीचा साज भूवरी

महादेव भक्तीचे वारे
श्रावणात चौफेर वाहता
भक्तीभावाने मन आनंदते
ॐ नमः शिवाय
जप मुखी सदा
मनोभावे छान करते

तिरंगा रॅलीने वैजापूर दणाणले

ज्योतिर्मय **साहित्य**
वैजापूर : “हर घर तिरंगा-घर घर तिरंगा“, तिरंगा देशकी शान है-तिरंगा देशका अभिमान है“, भारत माता की जय“, “वंदे मातरम“ “तिरंगा फहराएगे-देश आगे बढ़ाएंगे“ अशा घोषणा देत व हातात तिरंगा घेत वैजापूर सेंट मोनिका इंग्लिश विद्यालयाचे विद्यार्थी, नागरिक, सामाजिक कार्यकर्ते, नगरसेवक, पालिका व इतर शाळांचे शिक्षक

यांनी तिरंगा रॅली ने वैजापूरकरांना स्वातंत्र्य दिनाची

जागृती करून ‘तिरंगा रॅली‘‘ चा उद्देशाने गुरुवार (ता१३) रोजी जागृती केली. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर पुतळ्याला नगराध्यक्ष डॉ. दिनेश परदेशी, उपविभागीय अधिकारी तथा उपजिल्हाधिकारी डॉ.अरुण जन्हाड, उपनगराध्यक्ष रियाज अकिल शेख, मुख्याधिकारी भागवत बिघोत राजपूत, माजी नगराध्यक्षा शिल्पाताई परदेशी, व सर्व नगरसेवकांनी पुष्पहार अर्पण करून अभिवादन केले व “तिरंगा रॅली“ ध्वज दाखविला. पाऊस सुरू असताना “भारत

मातेच्या जय घोषाने व “हर घर तिरंगा-घर घर तिरंगा“ या घोषणांनी वैजापूर दणाणून सोडण्यात आले. या तिरंगा रॅलीची सांगता पंचायत समिती सभागृहात डॉ. परदेशी व भागवत बिघोत यांच्या भाषणाने होऊन संचलन कर्ते धोंडीरामसिंह राजपूत यांनी वंदे मातरम व राष्ट्रगीत गाऊन करण्यात आला.

या तिरंगा रॅलीत नगरसेवक दशरथ बनकर, विशाल

संचेती, पारस घाटे, बाबासाहेब पुतळे, राजेश गायकवाड, आमिरअली, प्रशांत कंगले, शैलेंस्य तसेच नगरसेविका, ज्योती जोशी, संगीता राजपूत, जयश्री राजपूत, दीपा राजपूत, पूजा त्रिभुवन, मोनाली खैरे, अनिता तांबे, सुरेश तांबे, दिनेश राजपूत, विनोद राजपूत, डॉ.बी.बी.शिंदे, सावन चौधरी, तसेच पर्यवेक्षक किशोर साळुंकर, भागवंत, डी.थोरात, वैशाली पवार, एनसीसी ऑफिसर वकार पठाण शैलीश पोंदे, प्रेम राजपूत, विष्णू आलूले, शंकर जोरे, प्रमोद निकाळे, बी बी जध्वज यांच्यासह शिक्षक, कर्मचारी, नागरिक मोठ्या संख्येने सहभागी झाले

सेवानिवृत्ती कर्मचाऱ्यांची सभा संपन्न

ज्योतिर्मय **साहित्य**
वर्धा :विवारला वर्धास्थित श्रध्देय अटल बिहारी बाचपेयी विरांगुळामध्ये केंद्र तथा राज्य कर्मचारी,शासकीय,अशासकीय, लोकल बॉडीज,सेवानिवृत्त वेलफेअर संघटना, वर्धेची सभा दिनांक ९ ऑगस्ट रोजी संपन्न झाली.प्राचार्य अरविंद गवखरेड्डीवार यांच्या अध्यक्षतेखाली झालेल्या या सभेत अनेक महत्त्वपूर्ण निर्णय घेण्यात आले.२७ सप्टेंबर २०२६ रोजी होणाऱ्या नियोजित आम सभा व अधिवेशनाच्या पूर्व तयारीसंबंधी चर्चा करण्यात आली.तसेच कार्यकारिणी सदस्यांना व संघटकांना सदर आमसभा व अधिवेशनासंबंधी पुस्तिका-अहवालांचे संघटनेच्या सदस्यांपर्यंत वितरण करण्याचे व संघटनेच्या सामान्य सदस्याकडून आर्थिक योगदान वसुल करण्याचे व संघटनेचा आर्थिक भार कमी करण्याचे आवाहन करण्यात आले

दरवर्षी प्रमाणे वर्ग १० व १२ वीच्या बोर्ड परीक्षेत उच्च गुणवत्ता प्राप्त विद्यार्थ्यांचा आणि ७५ वर्षांवरील निवृत्त ज्येष्ठांचा सत्कार करण्याला उपस्थितांनी मान्यता दिली. तसेच औरंगाबाद न्यायालयाने दिलेल्या निर्णयानुसार

१ जुलैच्या काल्पनिक वेतनवाढीचा अजुनही शासनाने अनुकूल निर्णय घेतला नाही,त्याकरिता संबंधितांनी पाठपुरावा करणे व त्याबाबत वर्धा पालक मंत्री पंकजभाऊ भोयर यांना निवेदन देण्याचे ठरले व सदर निवेदन पालक मंत्र्यांना देण्यात आले.

विशेष म्हणजे पेंशनर्स अशोशियशन, पुणे द्वारा आयोजित राज्य अधिवेशन घेण्याचा बहुमान वर्धा जिल्ह्याला प्राप्त झाला असून त्यासंबंधीच्या आयोजनाबाबतही सभेत चर्चा झाली. राज्य अधिवेशनाचे स्वागताध्यक्षपदाची धुरा पालक मंत्री पंकज भोयर यांच्याकडे सोपविण्याचे सर्वानुमते सदर सभेत ठरले.

नियोजित पेंशनर्स असोसिएशनच्या राज्यस्तरीय अधिवेशन दि. ५ फेब्रुवारी२०२७ शुक्रवार रोजी आयोजित असून त्याकरिता

साहित्य-संस्कृति

घरातील ध्वनी प्रदूषणाकडे लक्ष देण्याची गरज - देवेंद्र भुजबळ

ज्योतिर्मय **साहित्य**
पुणे – आपल्या घरात मिक्सर, वॉशिंग मशिन, व्हॅक्युम क्लिनर आदी उपकरणांच्या कर्करश आवाजामुळे जे ध्वनी प्रदूषण होत असते, त्याकडे लक्ष देण्याची गरज आहे, असे प्रतिपादन निवृत्त माहिती संचालक श्री देवेंद्र भुजबळ यांनी केले. ते पुणे येथील निसर्गसेवक संस्थेने नुकत्याच आयोजित केलेल्या “कर्णकर्कश आवाज – कायदा- आरोग्य आणि आपण“ या विषयावरच्या चर्चा सत्रात भाग घेताना बोलत होते.

श्री देवेंद्र भुजबळ यांनी जेष्ठ श्रवणतज्ज्ञ डॉ. कल्याणी मांडके, पर्यावरण विषयातील कायदेतज्ज्ञ अमोघ परळीकर, आणि प्रा. महेश शिंदीकर यांनी व्यक्त केलेली मते, अनुभव हे धार्मिक सण समारंभ, शुभ कार्ये या दरम्यान होणारे ध्वनि प्रदूषण, नवीन इमारतींच्या बांधकामामुळे होणारे प्रदूषण या पुरतेच मर्यादित असल्याचे निदर्शनास आणून देऊन घराबाहेरील प्रदूषण हे प्रासंगिक असते तर घरातील उपकरणांमुळे होणारे ध्वनी प्रदूषण हे सातत्याने होत

असल्यामुळे त्याचा घरातील व्यक्तींवर काय दुष्परिणाम होतो, तो कसा रोखता येईल, याचा अभ्यास करण्याची गरज असल्याचे मत व्यक्त केले.
श्री भुजबळ यांच्या मताशी सहमती दर्शवित एका गृहिणीने मिक्सर वापरताना, त्याच्या आवाजाचा किती त्रास होतो ते सांगितले. तर दुसऱ्या एका व्यक्तीने एक प्रसिद्ध प्रवचनकार घरातील पंख्याच्या आवाजामुळे झोपू शकत नसल्याने डॉक्टरांच्या सल्ल्यानुसार, झोपताना गाणी लावून ती ऐकत झोपतात, असे

सांगितले. तर आणखी एका व्यक्तीने आजकालची मुले, मुली कानांना सारखा हेड फोन लावून मोबाईल वरील गाणी, कार्यक्रम ऐकत असल्यामुळे त्यांना होऊ लागलेल्या त्रासाकडे लक्ष वेधले.

चर्चासत्राचे प्रास्ताविक निसर्गसेवक संस्थेचे अध्यक्ष विवेक वेलणकर यांनी केले. तर चर्चासत्राचे संचालन माधवी दाबक यांनी केले. या चर्चासत्रास विविध क्षेत्रातील मान्यवर, पर्यावरण चळवळीतील कार्यकर्ते, संस्थेचे सदस्य मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

तिरंगा घराघरातच नव्हे, तर प्रत्येक भारतीयाच्या मनात फडकला पाहिजे-डी. एन. चौधरी

ज्योतिर्मय **साहित्य**
जामनेर (गोकुळसिंग राजपूत)- “हर घर खादी तिरंगा, हर मन खादी तिरंगा” हा संदेश देत शेंदुर्णी येथील सामाजिक कार्यकर्ते तथा ज्येष्ठ नागरिक डी. एन. चौधरी यांनी नागरिकांना स्वातंत्र्यदिन उत्साहात, अभिमानाने आणि राष्ट्रभक्तीच्या भावनेने साजरा करण्याचे आवाहन केले आहे.

देशाच्या ८०व्या स्वातंत्र्यदिनाच्या पारश्वभूमीवर केंद्र सरकारच्या ‘हर घर तिरंगा २०२६’ अभियानात नागरिकांनी मोठ्या संख्येने सहभागी व्हावे, असे आवाहन त्यांनी केले. ९ ऑगस्ट ते १७ ऑगस्टदरम्यान राबविण्यात येणाऱ्या या अभियानातून प्रत्येक घरावर तिरंगा फडकवून स्वातंत्र्यसैनिकांच्या बलिदानाला अभिवादन करण्याची आणि विकसित भारताच्या निर्मितीचा संकल्प करण्याची संधी मिळणार आहे.

डी. एन. चौधरी

म्हणाले की, राष्ट्रध्वज हा केवळ कापडाचा तुकडा नसून भारताच्या स्वातंत्र्याचा, शौर्याचा, त्यागाचा आणि राष्ट्रीय अस्मितेचा प्रतीक आहे. तिरंगा फडकवितांना त्यामागील इतिहास आणि असंख्य

ज्ञात-अज्ञात स्वातंत्र्यसैनिकांचे बलिदान

प्रत्येकाने स्मरणात ठेवले पाहिजे.

महात्मा गांधी यांनी स्वदेशी, खादी आणि ग्रामोद्योगाला विशेष महत्त्व दिले होते. त्यामुळे शक्यतो खादीचा तिरंगा फडकवून स्वदेशी आणि आत्मनिर्भर भारताच्या संकल्पनेला बळ द्यावे, असे आवाहनही चौधरी यांनी केले. खादीशी कापूस उत्पादक शेतकरी, कारागीर,

हातमाग व ग्रामोद्योगाशी संबंधित अनेक कुटुंबांचे जीवन जोडलेले आहे. त्यामुळे खादीचा तिरंगा स्वीकारणे म्हणजे राष्ट्रध्वजाचा सन्मान करण्याबरोबरच श्रमसंस्कृती आणि स्वदेशी विचारांचा सन्मान करणे होय, असे त्यांनी स्पष्ट केले.

“तिरंगा प्रत्येक घरावर फडकला पाहिजे; मात्र त्याहून महत्त्वाचे म्हणजे तो प्रत्येक भारतीयाच्या मनात फडकला पाहिजे. देशभक्ती केवळ घोषणांपुरती किंवा एका दिवसाच्या उत्सवापुरती मर्यादित न राहता ती आपल्या दैनंदिन आचरणातून दिसली पाहिजे,” असे चौधरी यांनी सांगितले.

जात, धर्म, भाषा आणि प्रांताच्या भेदांपलीकडे जाऊन ‘भारतीय’ हीच सर्वोच्च

ओळख मनात रुजविण्याची गरज आहे. प्रामाणिकपणा, कर्तव्यनिष्ठा, सामाजिक बांधिलकी आणि राष्ट्रहिताची भावना जोपासणे हीच स्वातंत्र्यसैनिकांना खरी आदरांजली ठरेल, असेही त्यांनी नमूद केले.

स्वातंत्र्यदिनानिमित्त प्रत्येक कुटुंबाने घरावर तिरंगा फडकवावा, मुलांना स्वातंत्र्यलढ्याचा इतिहास सांगवा, स्वातंत्र्यसैनिकांच्या त्यागाचे स्मरण करावे आणि विकसित, सक्षम व आत्मनिर्भर भारताच्या निर्मितीसाठी योगदान देण्याचा संकल्प करावा, असे आवाहन डी. एन. चौधरी यांनी केले. “हर घर खादी तिरंगा, हर मन खादी तिरंगा” या संकल्पातून राष्ट्रप्रेमाची ज्योत अधिक प्रखर करूया. तिरंग्याचा मान राखूया, स्वातंत्र्याची शान जपूया आणि भारतामातेच्या वैभवासाठी एकजुटीने पुढे जाऊया. जय हिंद! वंदे मातरम्!” असा संदेश त्यांनी दिला.

Various options available in

SIZE

SHAPE

COLOUR

PATTERN

